

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z odwołania S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.
z udziałem zainteresowanych: T.M., J.B., F.C., R.J., A.K., L.Ż.
o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i objęcie ubezpieczeniem
społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21
listopada 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. odstępuje od obciążenia odwołującej się Spółki kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 13 listopada 2012 r. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne T.M., podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w okresie od lipca 2003 r. do grudnia 2010 r. (z przerwami) równa jest kwotom szczegółowo wskazanym w treści decyzji.

Decyzją z 13 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że T.M. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia

zawartych z R.J., a wykonywanych na rzecz (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., tj. pracodawcy, z którym pozostawał jednocześnie w stosunku pracy, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik płatnika składek S. Przedsiębiorstwo [...] „K.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w okresie wskazanym w decyzji (...), a płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z ww. tytułu za T.M. jest (...) Przedsiębiorstwo [...] „K.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

Decyzją z 9 września 2014 r. dotyczącą T.M., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. uchylił decyzję z 13 listopada 2012 r. w części dotyczącej określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za miesiąc grudzień 2010 r. oraz uchylił w całości decyzję zmieniającą z 8 maja 2013 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 13 listopada 2012 r. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne J.B., podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w okresie od listopada 2003 r. do grudnia 2010 r. (z przerwami) równa jest kwotom szczegółowo wskazanym w treści decyzji.

Natomiast decyzją z 13 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że J.B. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z R.J., a wykonywanych na rzecz (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., tj. pracodawcy, z którym pozostawał jednocześnie w stosunku pracy, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik płatnika składek (...) Przedsiębiorstwo [...] „K.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w rozumieniu art. 8 ust. 2a w okresie wskazanym w decyzji (...), a płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z ww. tytułu za J.B. jest (...) Przedsiębiorstwo [...] „K.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 13 listopada 2012 r. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne F.C., podlegającego ubezpieczeniom

jako pracownik u płatnika składek (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w okresie od lipca 2003 r. do grudnia 2010 r. (z przerwami) równa jest kwotom szczegółowo wskazanym w treści decyzji.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z dnia 5 grudnia 2013 r. stwierdził, że F.C. pracownik płatnika składek (...) Przedsiębiorstwa Autobusowego „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., podlega u tego płatnika z tytułu wykonywania umów zlecenia zawartych z innym niż pracodawca płatnikiem składek, tj. L.Ż., w ramach których wykonywał pracę na rzecz SP[...] K. Sp. z o.o., z którym pozostawał jednocześnie w stosunku pracy, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w rozumieniu art. 8 ust. 2a, w okresach wskazanych w decyzji, a płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z ww. tytułu za F.C. jest (...) Przedsiębiorstwo [...] „K.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

Natomiast decyzją z 13 stycznia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że F.C. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z A.K., a wykonywanych na rzecz (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., tj. pracodawcy, z którym pozostawał jednocześnie w stosunku pracy, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik płatnika składek (...) Przedsiębiorstwo [...] „K.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w rozumieniu art. 8 ust. 2a w okresie wskazanym w decyzji (...), a płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z ww. tytułu za F.C. jest (...) Przedsiębiorstwo [...] „K.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S..

Decyzją z 1 sierpnia 2014 r. dotyczącą F.C., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. uchylił decyzję z 13 listopada 2012 r. nr (...) w części dotyczącej określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za miesiąc grudzień 2010 r. oraz uchylił w całości decyzję zmieniającą z 8 maja 2013 r. nr (...).

Z powyższymi decyzjami nie zgodził się płatnik składek (...) Przedsiębiorstwo [...] „K.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S., który wniósł o ich uchylenie w całości oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz

płatnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedziach na odwołania pozwany organ rentowy wniósł o ich oddalenie w całości, z argumentacją jak w zaskarżonych decyzjach.

Sąd Okręgowy połączył sprawy z odwołań płatnika składek od ww. decyzji organu rentowego do wspólnego rozpoznania i wyrokowania.

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2015 r., sygn. akt VII U (...), Sąd Okręgowy w S. umorzył postępowanie w sprawie w części dotyczącej odwołań od decyzji nr (...) z 13 listopada 2012 r. i nr (...) z 13 stycznia 2014 r. (pkt I), w pozostałym zakresie odwołania oddalił (pkt II), zasądził od płatnika (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III), zasądził od płatnika (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz R.J. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt IV), zasądził od płatnika (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz L. Ż. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt V).

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 24 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...), oddalił apelację płatnika składek od wyroku Sądu Okręgowego (pkt 1) i odstąpił od obciążenia płatnika składek kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt 2).

Płatnik składek (...) Przedsiębiorstwo [...] „K.” Sp. z o.o. z siedzibą w S. zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) art. 2 Konstytucji RP, przez przyjęcie wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 205, poz.1585), zwanej dalej ustawą o s.u.s., stojącej w sprzeczności z zasadą demokratycznego państwa prawa, w tym w szczególności zasadą poprawnej legislacji;

2) art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s., przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, iż definiuje on pracodawcę jako płatnika składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarła

z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli zawarła ją z osobą trzecią i w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy, pomimo iż definicja legalna płatnika zawarta jest w art. 4 pkt 2 lit. a), a rola tego przepisu sprowadza się jedynie do objęcia takiej osoby, która świadczy pracę w ramach umowy zlecenia na rzecz pracodawcy, ubezpieczeniami społecznymi w zakresie właściwym dla osoby pozostającej w stosunku pracy;

3) art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o s.u.s., przez jego niezastosowanie, podczas gdy z treści przedmiotowego przepisu jednoznacznie wynika, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za osobę wykonującą umowę zlecenia jest podmiot pozostający z tą osobą w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniem, tj. zleceniodawca tej osoby;

4) art. 17 ust. 1 ustawy o s.u.s. oraz art. 17 ust. 2 ustawy o s.u.s. w zw. z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy s.u.s, przez ich niezastosowanie i przyjęcie, że podmiotem zobowiązanym do obliczenia, w tym także części składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz chorobowe finansowane przez ubezpieczonego, potrącenia ich ze środków ubezpieczonego, a następnie przekazania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wraz z częścią finansowaną przez płatnika, za zleceniobiorcę może być podmiot trzeci, tj. podmiot niepozostający z ubezpieczonym w stosunku prawnym uzasadniającym wypłatę wynagrodzenia i objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi, a zatem podmiot inny niż zleceniodawca ubezpieczonego;

5) art. 18 ust. 1 w zw. z art. 18 ust. 1 a w zw. z art. 8 ust. 2a oraz art. 4 pkt 2 lit. a oraz art. 17 ust. 1 oraz art. 4 pkt 9 ustawy o s.u.s., przez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne pracownika pracodawca ma obowiązek uwzględnić jego przychód z tytułu umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią, jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje on pracę na rzecz pracodawcy, pomimo iż tego rodzaju przychód nie został przez pracodawcę wypłacony, ani postawiony do dyspozycji pracownika i pracodawca nie jest stroną umowy cywilnoprawnej.

W związku z powyższymi zarzutami, skarżący wniósł o:

- 1) rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie,
- 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości,

3) zasądzenie od organu na rzecz płatnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Skarżący wniósł o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, albowiem jest ona oczywiście uzasadniona, a w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne wymagające wyjaśnienia. Wskazał, iż przedmiotem sprawy jest objęcie ubezpieczeniami społecznymi osób, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy o s.u.s. O ile przywołany przepis w zakresie uznania wskazanych w nim osób za pracowników był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, o tyle jednak jak dotąd Sąd Najwyższy nie przeanalizował zagadnienia systemowo pod kątem tego czy w ustawie systemowej istnieje podstawa prawna do uznania, że obowiązek naliczenia i odprowadzenia składek - w przypadkach, gdy praca świadczona jest na rzecz pracodawcy, ale umowa cywilna została zawarta z osobą trzecią, która wypłaca wynagrodzenia - obciąża tego pracodawcę, w szczególności czy tę podstawę prawną stanowi powszechnie uznany w orzecznictwie art. 8 ust. 2a ustawy. Sąd Najwyższy dotychczas nie analizował czy w istocie co do tej kwestii nie istnieje luka prawna, a jeżeli tak, to czy dopuszczalne jest jej wypełnienie w drodze rozszerzającej interpretacji przepisu art.8 ust. 2a ustawy systemowej. Sąd Najwyższy nie analizował, czy w takim stanie prawnym nie należało stosować ogólnej zasady, że płatnikiem jest podmiot zawierający umowę cywilną i z tej racji rozliczający osobę objętą ubezpieczeniem.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o:

- odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie, w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania:
- oddalenie skargi kasacyjnej ubezpieczonego w całości.

Nadto organ rentowy wniósł o zasądzenie od skarżącego na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639).

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma zaś miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Spełniające te wymogi naruszenie przepisów prawa powinno mieć postać kwalifikowaną, dostrzegalną bez potrzeby wnikliwej analizy prawnej i zagłębiania się w szczegóły sprawy. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571).

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie odniósł się już do sformułowanego przez skarżącego problemu, związanego ze wskazaniem płatnika składek na

ubezpieczenia społeczne, w sytuacji, gdy praca była świadczona na rzecz pracodawcy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią. Zagadnienie to nie ma zatem waloru nowości. Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny w swoim rozstrzygnięciu oparł się na jednolitej i ugruntowanej wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przyjmowanej w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46) przyjął, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Zdaniem Sądu Najwyższego zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Argumentował, że za taką wykładnią przemawia także art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie "uwzględnia się" w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pogląd ten znalazł potwierdzenie w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego - wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W tożsamy sposób orzekł Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia

29 października 2019 r., III UK 75/19 (niepublikowane), wydanym w sprawie zainicjowanej skargą kasacyjną tego samego płatnika składek – (...) Przedsiębiorstwa [...] „K.” Sp. z o.o. z siedzibą w S., o jednakowej treści.

Jednocześnie Sąd Najwyższy odstąpił od obciążenia skarżącego kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, ze względu na wystąpienie szczególnych okoliczności z art. 102 k.p.c.

as